

รายงานสรุปเรื่อง
การประชุมเสวนาระดับชาติเรื่อง ไทยแลนด์ ๔.๐ และอนาคตของงาน
วันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมคอนราด กรุงเทพฯ

การประชุมเสวนาครั้งนี้ ทำให้ทุกฝ่ายได้รับรู้มุมมองที่หลากหลายและเกิดประกายทางความคิด โดยวิทยากรและผู้เข้าร่วมเสวนาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแรงงานต่างเห็นพ้องกันว่า เมื่อมีการใช้หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติในโลกของการทำงานในอนาคตแล้วนั้น จะก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความการสูญเสีย

ผู้แทนจากทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรของภาคนายจ้างและลูกจ้าง รวมถึงนักวิชาการและนักเศรษฐศาสตร์ต่างเห็นด้วยว่าประเทศไทยจะเผชิญกับปัญหาด้านแรงงานหลายอย่างอันสืบเนื่องมาจากการที่สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในขณะที่คุณภาพการศึกษาของไทยยังด้อยอยู่ ส่วนตลาดแรงงานของไทยยังเต็มไปด้วยคนทำงานที่มีทักษะวิชาชีพต่ำถึงปานกลางและยังมีคนทำงานนอกระบบมาก ซึ่งสถานการณ์นี้จะทำให้ไทยเผชิญกับความท้าทายหลายอย่างในยุคที่มีการใช้ระบบดิจิทัลทำงานมากขึ้น และนั่นก็จะทำให้คนทำงานและอุตสาหกรรมต่างๆ เสียโอกาสหากไม่มีการปฏิรูปและการเตรียมพร้อมไว้ล่วงหน้า

ผู้เข้าร่วมการประชุมเสวนาเห็นว่ารัฐบาลและทุกภาคส่วนต้องเตรียมฝึกอบรมทักษะให้กับคนงานและปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมให้นักเรียนมีทักษะในการวิเคราะห์และการคิดแบบมีหลักการ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วย

นายแมริชิโอ บุซซี ผู้อำนวยการสำนักงานแห่งประเทศไทย กัมพูชาและสปป. ลาว ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO) กล่าวเปิดงานโดยเน้นย้ำว่าทุกๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย นายจ้างหรือลูกจ้างจะต้องหาทางออกด้านนโยบายที่เหมาะสม และจะต้องนำแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายที่จะมาถึง

โดยกล่าวว่า การประชุมเสวนาระดับชาติในวันนี้ จัดขึ้นเพื่ออนาคตที่มั่นคงมากขึ้นของคนไทย เนื่องจากโลกของการทำงานกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อคนทำงานและสังคมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การอพยพแรงงานและรูปแบบการจ้างงานที่เปลี่ยนไป

ดังนั้น สิ่งสำคัญคือ ทุกๆ ฝ่ายจะต้องนำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน และยังคงต้องคอยหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อที่จะจัดการความท้าทายที่จะมาถึง นายบุซซียังชี้ให้เห็นว่า จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า และเน้นย้ำว่าการบริหารและการจัดการด้านแรงงานต้องอยู่บนพื้นฐานความยุติธรรมทางสังคม

นอกจากนั้น นายบุซซียังตั้งคำถามว่า ในอนาคตยังไม่แน่นอนว่างานที่ใครสักคนเคยฝากชีวิตไว้จะถูกแทนที่โดยรูปแบบงานใหม่ๆ มากน้อยแค่ไหน และเมื่อมีการสร้างงานใหม่เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจไทยในยุค ๔.๐ จะเผชิญกับอะไร

นายบุซซีให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการในภาคการผลิตซึ่งจะต้องเน้นที่ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) และผลกระทบที่จะเกิดต่อประเทศไทย และคนทำงานของไทย ในขณะที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจระดับโลกภายใต้ระบบอุตสาหกรรม ๔.๐ จะทำให้ธุรกิจและอาชีพต่างๆ เกิดการเปลี่ยนผ่านในอนาคตอันใกล้ นายบุซซีขอให้ทุกคนร่วมกันคิดว่าแนวโน้มนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดไทยอย่างไรและแรงงานไทยจะปรับตัวให้เข้ากับการทำงานแบบใหม่ๆ ได้อย่างไร

นายบุชชีอ้างถึงข้อมูลรายงานบางส่วนของ ILO ที่ระบุว่าอุตสาหกรรมภาคส่วนต่างๆที่เพิ่มมูลค่าให้เศรษฐกิจไทยและจ้างคนทำงานจำนวนมากจะเผชิญกับความท้าทาย โดยบอกว่าประมาณ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มีความเสี่ยงสูงที่งานจะได้รับผลกระทบจากระบบอัตโนมัติ

นอกจากนั้น นายบุชชีกล่าวว่า แรงงานอายุน้อยและแรงงานหญิงจะเผชิญความเสี่ยงมากกว่ากลุ่มอื่น ในปัจจุบัน แม้ว่าอัตราการว่างงานของไทยจะอยู่ในระดับต่ำ คนกลุ่มนี้จำนวนมากไม่มีงานทำ

ถึงแม้ว่าประเทศที่เศรษฐกิจกำลังเติบโตทั้งหลายจะไม่นำระบบอัตโนมัติมาแทนคนทำงานในระดับสูงมากนัก แต่ก็ยังต้องเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่จะมีความซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การพัฒนาทางเทคโนโลยีระดับสูงจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มแรงงานที่เปราะบางมากที่สุดซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในภาคการผลิตรองเท้าและภาคแรงงานนอกระบบ

นายบุชชีขอให้ผู้กำหนดนโยบายของไทยดำเนินงานตามเป้าหมายเศรษฐกิจภายใต้โมเดล ไทยแลนด์ ๔.๐ ที่ตั้งไว้ต่อไป และใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ หรือ Sustainable Development Goals เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเติบโตให้กับแรงงานไทยเพื่อเศรษฐกิจที่เท่าเทียมมากขึ้น และขอให้มีการร่วมมือเพื่อสังคมที่เป็นธรรมต่อไป

หลังจากนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน พลเอก ศิริชัย ดิษฐกุล กล่าวว่าโมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ ๔.๐ เหมือนเป็นเหรียญสองด้านซึ่งจะนำมาทั้งโอกาสและภัยคุกคาม ขึ้นอยู่กับความพร้อมที่จะรับมือและเปลี่ยนให้เป็นพลังงานขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ

ที่ผ่านมา ตลาดแรงงานได้ปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นพลวัตของตลาดแรงงานจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นความท้าทายที่ประเทศไทยเผชิญมาโดยตลอด แต่ความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้จะแตกต่างออกไป เนื่องจากจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น

ท่านรัฐมนตรีเน้นย้ำว่าทุกภาคส่วนจะต้องปรับตัว ซึ่งนั่นหมายความว่าภาครัฐจะต้องปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัยและยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อให้รับกับการทำงานในรูปแบบใหม่ ส่วนภาคแรงงานเองก็ต้องมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตัวเองเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและให้มีทักษะที่สอดคล้อง ในขณะที่เดียวกันนายจ้างต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ ไปเป็นการจ้างงานที่ต่างไปจากมาตรฐานเดิม

การปรับตัวเหล่านี้จะนำไปสู่มาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศที่ตอบสนองต่อแรงงานและการทำงานในอนาคต

รัฐบาลไทยเล็งเห็นโอกาสที่จะใช้การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์

กระทรวงแรงงานได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ใน ๒๐ ปี โดยแบ่งเป็นสี่ช่วง ช่วงห้าปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ จะเน้นเรื่องแรงงานที่สร้างอัตราการผลิตสูง เพื่อพัฒนาแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล และปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัยสอดคล้องกับโลกการทำงานในอนาคต

นอกจากนั้น ท่านรัฐมนตรียังกล่าวว่ากระทรวงแรงงานได้ออกและปรับปรุงกฎหมายในช่วงปีที่ผ่านมา รวมถึงยังได้จัดตั้งสถาบันฝีมือแรงงานในจังหวัดต่างๆ

ในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า อนาคตการทำงานของไทยจะเป็นการทำงานที่มีคุณภาพสูง หรือ brain power ซึ่งคนทำงานก็จะมีความสุขกับงานที่ดี แต่สิ่งสำคัญคือการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ที่จะมาร่วมกันทำงานในรูปแบบของประชารัฐ และกล่าวทิ้งท้ายว่า ไทยพร้อมจะพัฒนาและร่วมมือในเชิงสร้างสรรค์กับประชาคมโลก เพื่อการทำงานที่เป็นธรรมและเกิดประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

“ไทยแลนด์ ๔.๐ และอนาคตของงาน

นายซาเมียร์ คาคิวาตะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจ้างงานของ ILO กล่าวเปิดการเสวนาในช่วงที่สอง โดยเน้นประเด็นภาพรวมอนาคตของงาน

นายคาคิวาตะตั้งคำถามว่าการชลดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจในปัจจุบันจะทำให้เกิดงานในอนาคตอย่างไรพอเพียงหรือไม่ ประเทศในทวีปเอเชียและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราการว่างงานต่ำ แต่แรงงานประมาณ ๔๒ เปอร์เซ็นต์ยังเป็นกลุ่มแรกที่มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียงานไปในอนาคต

ประชากรในประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศอื่นจะเพิ่มขึ้นในอีกไม่กี่ทศวรรษข้างหน้า ในขณะที่แรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ดังนั้นจึงต้องใส่ใจกับประเด็นการเคลื่อนย้ายแรงงานให้มาก เนื่องจากจะเป็นเรื่องใหญ่ในอนาคต นายคาคิวาตะกล่าว

นายคาคิวาตะกล่าวต่อว่า อนาคตของเอเชียก็คืออนาคตของงานในโลกนี้ เพราะว่าแรงงานส่วนใหญ่อาศัยและทำงานอยู่ในทวีปนี้ นอกจากนี้ยังจะเกิดความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การพัฒนาอุตสาหกรรมระลอกที่ ๔ จะทำให้งานที่ใช้ทักษะต่ำถึงปานกลางเผชิญกับการแข่งขันจากคอมพิวเตอร์

ประเทศไทยเป็นตัวอย่างที่ดีของการเปลี่ยนผ่านด้านโครงสร้างในยุคปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๘ ซึ่งเป็นช่วงที่ภาคอุตสาหกรรมไทยเปลี่ยนจากภาคที่มีอัตราการผลิตต่ำไปสู่ภาคที่มีอัตราการผลิตสูง งานวิจัยของ ILO ระบุว่าในอีกสองทศวรรษที่จะมาถึง งานประมาณ ๔๔ เปอร์เซ็นต์ในอาเซียนจะเผชิญความเสี่ยงต่อการถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ และการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้นในไทยจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแรงงานที่มีทักษะน้อย นอกจากนี้ เขายังบอกอีกว่าประเทศไทยยังมีแรงงานนอกระบบมากถึง ๔๑ เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นเป้าหมายของอนาคตของงานในไทยก็คือการเกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับปัจจัยที่จะเปลี่ยนแปลงโลกของการทำงาน

หลังจากนั้น คุณ จินางค์กูร โรจนนันต์ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช. หรือ สภาพัฒนาฯ) ได้พูดถึงยุทธศาสตร์แห่งชาติระยะยาว ๒๐ ปีของรัฐบาล

ปัจจุบันว่าเป้าหมายคือ ต้องพึ่งตนเองได้ ต้องมีความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ต้องเกิดการแข่งขัน มีการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการพัฒนาคนและลดความเหลื่อมล้ำ

โมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ ๔.๐ คือตัวขับเคลื่อนการเติบโตที่จะส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันและช่วยให้ไทยรักษาระดับการแข่งขันไม่ให้ตกต่ำไปกว่านี้ และช่วยทำให้เศรษฐกิจไม่กระจุกตัวเพื่อให้ความเท่าเทียมในสังคมมากขึ้น

คุณจินางค์กูร ให้นำรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มอุตสาหกรรมหลักห้าประเภทซึ่งไทยให้ความสำคัญ หรือ S-Curves คือ ยานยนต์ การดูแลสุขภาพและการรักษาพยาบาลจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เกษตรกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ และอุตสาหกรรมอาหาร โดยบอกว่ายุทธศาสตร์นี้จะช่วยให้อุตสาหกรรมกลุ่มนี้ต่อยอดไปได้และใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น เกษตรกรจะเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเป็นสมาร์ทฟาร์มิ่ง

นอกจากนี้ สภาพัฒนาฯ ยังได้ถอดยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีมาเป็นแผนพัฒนาประเทศ ๑๒ ปี ซึ่งจะเน้นด้านวิทยาศาสตร์ การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ โดยแผนนี้จะส่งเสริมการพัฒนาในภูมิภาคและลดความเหลื่อมล้ำ และในขณะเดียวกันก็เพิ่มความร่วมมือกับนานาชาติ

อย่างไรก็ตาม คุณจินางค์กูร กล่าวว่าไทยยังต้องเจอกับความท้าทายต่างๆ เช่น การที่ไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ จะทำให้แรงงานไทยสู้แรงงานในประเทศอื่นได้น้อยลง คนทำงานจากยุคต่าง ๆ จะมารวมตัวกันอยู่ในตลาดแรงงานเดียวกัน และไทยจะต้องดูว่าจะทำอย่างไรจึงจะให้แรงงานเหล่านี้อยู่ด้วยกันได้ สิ่งหนึ่งที่ต้องทำคือการเพิ่มทักษะให้กับคนที่มีทักษะน้อย

เมื่อกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ไทยจะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กและคนสูงวัยที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะหารายได้ของประเทศลดลง

“เราจะต้องเพิ่มผลผลิตและสร้างงานที่รายได้สูงขึ้น เพื่อลดช่องว่างระหว่างรายได้และรายจ่าย” คุณจินางค์กูร กล่าว โดยบอกว่าประเทศไทยจะต้องมีมาตรการในการจ้างงานกลุ่มคนสูงวัยและผู้หญิงที่ไม่ได้ทำงาน

ผู้หญิงที่ดูแลลูกอยู่บ้านควรที่จะสามารถทำงานจากบ้านได้และมีรายได้ และเราจะต้องทำให้มันเกิดขึ้นมาได้ คุณจินางค์กูร กล่าว

หลังจากนั้น รศ.ดร.ภविดา ปานะนนท์ จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รับหน้าที่บรรยายต่อ โดยบอกว่าตนไม่ค่อยมีความหวังในเรื่องนี้สักเท่าไร เพราะไทยยังมีเรื่องที่น่าเป็นห่วงอีกมาก โดยประเทศไทยจะต้องเริ่มจากการตีโจทย์ให้แตกก่อนว่า อุตสาหกรรม ๔.๐ การพัฒนาอุตสาหกรรมยุค ๔.๐ และไทยแลนด์ ๔.๐ หมายถึงอะไร เพื่อที่จะเตรียมความพร้อมและนำเสนอตัวเองในตลาดโลกได้

“หลังจากที่เราเข้าใจความหมายแล้ว เราจะต้องเข้าใจว่าเราจะไปสู่จุดหมายอย่างไร และหลังจากนั้นเราจึงจะเข้าไปเตรียมการในแต่ละภาคอุตสาหกรรมที่เราต้องการเน้นเป็นพิเศษ” ดร. ภविดา กล่าว

อุตสาหกรรม ๔.๐ คือระยะเวลาต่อไปสำหรับภาคการผลิตที่จะนำเทคโนโลยีระบบดิจิทัลมาทำงานมากขึ้น

ดร. ภาวิดา ยังได้ยกตัวอย่างประเทศเยอรมัน ว่าเป็นประเทศที่มองเห็นแนวโน้มที่จะเกิดการรวมตัวของโลกในคอมพิวเตอร์กับโลกแห่งความเป็นจริง และกลายเป็นระบบไซเบอร์กับระบบที่สัมผัสได้ การนำระบบดิจิทัลมาใช้งานสะท้อนให้เห็นความต้องการเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพผ่านการใช้เทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกัน ดร. ภาวิดา ยังแสดงความเห็นห่วงว่าวาระ ไทยแลนด์ ๔.๐ เน้นที่รายอุตสาหกรรมมากเกินไปโดยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมจำนวนหนึ่งในบางภาคส่วนในแต่ละช่วงระยะเวลา

“แทนที่จะมองหาอุตสาหกรรมใหม่ๆ เราไม่ควรลืมนะว่าเรายังก้าวไม่ผ่านช่วงอุตสาหกรรม ๑.๐, ๒.๐ หรือ ๓.๐ เลย ดังนั้นเราจึงควรยังให้ความสนใจกับอุตสาหกรรมเดิมด้วยว่าจะส่งเสริมให้เดินไปข้างหน้าด้วยกันเพื่อก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐” ดร. ภาวิดา กล่าว

ดังนั้นภาคส่วนอื่นๆ เช่น ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะถูกทิ้งให้เผชิญหน้ากับความท้าทายที่จะมาถึง

“คนที่ได้รับประโยชน์จากโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ คือ ธุรกิจรายใหญ่ที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีก้าวหน้าไปมาก” ดร. ภาวิดา กล่าว

การก้าวเข้าสู่ยุค ๔.๐ น่าจะหมายถึงการเดินหน้าเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงขึ้น ในฐานะประเทศที่ยังคงขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยเน้นประสิทธิภาพในการทำงาน ประเทศไทยจะต้องใช้ทรัพยากรต่างๆให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งนั่นก็คือ ไทยจะต้องพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น ทำให้ตลาดแรงงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตั้งเป้าหมายให้เกิดตลาดการเงินและสินค้าที่มีประสิทธิภาพ ดร. ภาวิดา กล่าว

นอกจากเรื่องประสิทธิภาพแล้ว ประเทศไทยยังมีความท้าทายเรื่องโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นระบบหรือเรื่องอื่นๆ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะต้องเข้มแข็งกว่าเดิม

“เราไม่สามารถคาดหวังให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาดำเนินงานในไทยเพื่อสร้างปัจจัยเหล่านี้ให้เรา รัฐบาลไทยเองจะต้องทำให้ประเทศไทยดูน่าสนใจในมุมมองของบริษัทต่างๆ เราจะต้องเน้นการจัดให้มีทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อดึงดูดบริษัทเหล่านั้น” ดร. ภาวิดา กล่าว

ในขณะที่เดียวกัน ศักยภาพทางการแข่งขันของไทยลดลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในด้านพื้นฐานต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐานและความล้ำหน้าทางธุรกิจ

ความท้าทายลำดับสามของไทยคือเรื่องการนำเสนอตัวเองในเศรษฐกิจโลก ห่วงโซ่มูลค่าโลกจะทำให้ประเทศและบริษัทต่างๆ รวมตัวเข้าด้วยกันในอุตสาหกรรมโลกในแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังอยู่ในอันดับสุดท้ายของห่วงโซ่นี้เนื่องจากอุตสาหกรรมหลักของไทยยังคงเป็นภาคการผลิตและบริการแบบมาตรฐานทั่วไป ประเทศไทยจะต้องก้าวไปข้างหน้าและเน้นทำสิ่งที่จับต้องได้ให้น้อยลงและทำสิ่งที่จับต้องไม่ได้มากขึ้นซึ่งอย่างหลังเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความรู้มาก ดร. ภาวิดา กล่าว โดยบอกอีกว่าประเทศไทยจะต้องไม่มองความล้มเหลวที่ผ่านมาอย่างเดียว แต่จะต้องวางแผนว่าจะทำอะไรในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า และทำให้บริษัทของไทยล้ำหน้ามากขึ้น

ปัจจัยหลักที่จะทำให้ไทยประสบความสำเร็จคือการนำยุทธศาสตร์และแผนที่ดีมาใช้ด้วยความเข้าใจ นอกจากนี้ไทยยังจะต้องให้น้ำหนักทั้งเรื่องในประเทศมากพอๆกับบรรทัดฐานและมาตรฐานสากล เช่นความโปร่งใสและการปกป้องสิทธิมนุษยชน ดร. ภาวิตกล่าว

หลังการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมการเสวนาท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าศักยภาพทางการแข่งขันยังเป็นสิ่งสำคัญอยู่และภาคการผลิตที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของอนาคตของโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ โดยบอกว่าทั้ง ILO และรัฐบาลไทยควรเพิ่มศักยภาพของตลาดแรงงานและแรงงานเอง

ผู้เข้าร่วมงานอีกท่านหนึ่งกล่าวว่าบอกว่าภาคธุรกิจและภาครัฐควรทำงานด้วยกันมากขึ้น โดยภาครัฐจะต้องดึงภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมมากขึ้น

ผู้เข้าร่วมงานอีกท่านบอกว่า ความร่วมมือสามภาคส่วนของ ILO จะสนับสนุนและส่งเสริมการอพยพแรงงานในอนาคตเพราะในปัจจุบันกรอบการทำงานนี้ยังไม่สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพแรงงานซึ่งจะเข้าไม่ถึงโมเดล ๔.๐ ด้วยมีศักยภาพและทักษะจำกัด ในขณะที่กระทรวงแรงงานยังคงเน้นการทำงานผ่านกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นหลัก

คุณจินาค์กูร จากสภาพัฒนาฯตอบคำถามว่า เนื่องจากภาครัฐยังไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรแรงงานที่ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน อุตสาหกรรมบางภาค เช่นยานยนต์ได้กำหนดมาตรฐานด้านความสามารถขึ้นมา โดยจะช่วยเหลือทักษะแรงงาน ซึ่งอุตสาหกรรมแต่ละภาคส่วนจะไปดูว่าจะยกระดับคนทำงานของตนได้อย่างไรหลังจากที่พวกเขามีทักษะใหม่ๆเพิ่มขึ้น และคนทำงานเองก็จะมีเป้าหมายที่ชัดเจนมากขึ้นว่าจะวางแผนอาชีพในอนาคตอย่างไร

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่นโครงการประชารัฐ ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานในอนาคต แต่ยังคงปรับอีกหลายอย่าง คุณจินาค์กูร กล่าวเสริม

ดร. ภาวิตตอบคำถามเรื่องศักยภาพการแข่งขัน โดยบอกว่าปัญหาเรื่องการศึกษาเป็นสิ่งจำเจที่พูดซ้ำแล้วซ้ำอีก สิ่งที่สำคัญที่สุดของการศึกษาไทยคือทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ในทุกเรื่อง ซึ่งเรื่องนี้ไม่ใช่แค่การพัฒนาทางทักษะอย่างเดียว ทักษะการวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ควรจะเป็นพื้นฐานหลักของการศึกษาไทย เพราะประสบการณ์การสอนของตนเองบอกให้รู้ว่านักเรียนไทยขาดทักษะนี้ ถ้าคนทำงานสามารถวิเคราะห์ได้ เขาก็จะทำความเข้าใจข้อมูลที่มีอยู่และนำมาใช้ต่อได้อย่างดี

อาจารย์ภาวิตกล่าวอีกว่ารัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อช่วยให้ธุรกิจประเภทนี้จากต่างประเทศเข้ามาขยายในไทยได้ง่ายขึ้นและช่วยให้ธุรกิจรายย่อยของไทยมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมากขึ้น

นายคาคิวาตะจาก ILO กล่าวว่าการศึกษาและการฝึกอบรมยังเป็นปัจจัยที่สำคัญหากประเทศไทยต้องการยกระดับผลิตผลของอุตสาหกรรมต่างๆ จากภาคการผลิตไปสู่การออกแบบและนวัตกรรมมากขึ้น

“หากคุณต้องการเปลี่ยนจากวาระ “ทำในประเทศไทย” ไปสู่ “ออกแบบและคิดค้นในประเทศไทย” คุณจะต้องหาทางเพิ่มทักษะของแรงงานที่มีทักษะต่ำ ซึ่งอาจต้องการการฝึกอบรมด้านอาชีพ” นายคาคิวาตะกล่าว

ประเทศไทยจะต้องคิดว่าการกำกับดูแลของตัวเองจะอยู่จุดไหนในอีก ๑๐๐ ปี ข้างหน้า

“ลองคิดเรื่องการกำกับดูแลและการทำงาน ดูอย่างอุเบอร์สิริรับ หากแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์สามารถช่วยให้บริการดีขึ้น เราก็คงไปดูว่าเทคโนโลยีเหล่านั้นจะช่วยให้คนงานรักษาอาชีพตัวเองไว้ได้อย่างไร” นายคาตีวาคกล่าวทิ้งท้าย

แนวโน้มและผลที่จะตามมาสำหรับตลาดแรงงาน

ศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ผลพิรุฬห์ ตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์ศึกษาพัฒนาการเศรษฐกิจ และศาสตราจารย์ประจำ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ให้ภาพรวมเรื่องความท้าทายและโอกาสของตลาดแรงงาน โดยบอกว่า ค่าว่า ๔.๐ เป็นค่าที่รัฐบาลเลือกมาใช้อธิบายโมเดลทางเศรษฐกิจของตน ซึ่งก็ยังไม่สงสัยอยู่ว่าจะอยู่ทนแค่ไหน การที่ไทยจะก้าวไปสู่จุดนั้นได้ จะต้องมีความรับผิดชอบด้านข้อมูล ไม่งั้นแล้วคนที่ใช้ข้อมูลก็จะมีรู้ ว่าอันไหนถูกอันไหนผิด ซึ่งจะทำให้ภาครัฐเข้าควบคุมข้อมูลนั้นได้ง่ายขึ้นและแม้ว่าภาคธุรกิจของไทยได้ใช้ระบบดิจิทัลมากขึ้นแล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรายใหญ่ทั้งนั้น ไม่ใช่รายย่อย ซึ่งจะเป็นการจำกัดศักยภาพการแข่งขันของ SMEs ดร.พิริยะกล่าว

ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยจะต้องมี analogue component เพื่อรองรับระบบดิจิทัล เช่น กฎการแข่งขันทางการค้า

ประเทศไทยต่างจากประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มอื่นๆ ตรงที่ไม่ต้องมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับระบบดิจิทัลแล้ว แต่ไทยยังคงจะต้องลงทุนในทักษะของแรงงาน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ดร.พิริยะกล่าว

“การตอบรับยุคแห่งระบบอัตโนมัติโดยที่ไม่มีการเพิ่มทักษะคนทำงานจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ” ดร.พิริยะกล่าวเสริม

อาจารย์จากสถาบันนิด้าผู้นี้ ยังบอกอีกว่าการคิดเชิงวิพากษ์ยังเป็นทักษะที่สำคัญที่จะต้องมีการสอนในสถาบันการศึกษาเพื่อเตรียมรับมือการมาถึงของระบบอัตโนมัติ คนที่มีทักษะน้อยจะเสี่ยงให้กับหุ่นยนต์ไป

“แต่หุ่นยนต์ไม่มีความรู้สึก และงานที่เกี่ยวข้องกับความคิดและการวิเคราะห์จะยังคงอยู่” อาจารย์พิริยะกล่าว

หุ่นยนต์จะไม่สามารถมาแย่งงานส่วนหนึ่งในตลาดแรงงานไทยได้ เพราะแนวโน้มที่เห็นคือตลาดเหล่านั้นยังไม่มีความพร้อม เหตุผลหนึ่งคือการขาดการนำทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์มาใช้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัญหาการศึกษาไทย เช่นเดียวกัน แม้ว่าไทยต้องการก้าวสู่ยุค ๔.๐ แต่การศึกษาไทยยังเป็น ๑.๐ อยู่

ในขณะที่เดียวกันการทำงานไม่ตรงสาขาที่เรียนมาก็เป็นปัญหาใหญ่ในตลาดแรงงานไทย เนื่องจากผู้จบการศึกษาไม่ทำงานในอาชีพที่ตรงสาขาที่ตนเรียนมา นั่นทำให้ตลาดแรงงานขาดโอกาสที่จะใช้ทักษะจากคนเหล่านั้น

ในขณะที่เดียวกัน การพัฒนาทักษะให้กับแรงงานไทยยังเน้นเฉพาะเรื่องและมึนน้อยเกินไป ส่วนใหญ่เป็นทักษะเพื่อทำงานด้านใดด้านหนึ่ง ดังนั้นควรมีการเน้นทักษะทั่วไป เช่น ไอที ภาษาและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนี่เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับ SMEs อีกด้วย ดร. ริยะกล่าว โดยทิ้งท้ายว่า กรมพัฒนาฝีมือแรงงานควรช่วยเหลือผู้ทำธุรกิจรายใหม่ๆ ให้คล่องทางเทคโนโลยีและเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจได้มากขึ้น

หลังจากนั้น คุณถาวร ชลัษเฐียร รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองจากภาคเอกชน โดยบอกว่าที่ผ่านมาคนที่จบมาส่วนใหญ่ไม่มีทักษะที่ตรงกับงานหรือประสบการณ์การทำงานเลย เพราะระบบการศึกษาไม่ได้สร้างคนที่มีคุณสมบัติและทักษะตามที่ภาคเอกชนต้องการ

“ผมรับเข้ามาแล้ว เอาไปทำอะไรไม่ได้เลย ต้องฝึกอีกปีสองปี” คุณถาวรกล่าวถึงเด็กจบใหม่

ปัญหาก็คือนักเรียนไทยเน้นเรียนเพื่อให้ได้ปริญญาหลายใบโดยที่ไม่ได้พยายามเสาะหาประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อให้ตัวเองเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน คนที่จบปริญญาโทก็มักจะสมัครงานในตำแหน่งสูงๆ โดยที่ไม่มีความรู้ประสบการณ์ทำงานมาก่อน ซึ่งจริงๆ แล้วหลังจบปริญญาตรีออกมาควรจะมาทำงานหาประสบการณ์ก่อน แล้วค่อยเรียนต่อ

“พวกเขาต้องเขยิบตามขั้น เป็นขั้นตอน” คุณถาวรกล่าว

ในขณะเดียวกันก็ยังไม่มีการพัฒนาทักษะของแรงงานที่มีอยู่ เพราะภาคแรงงานยังคงยึดติดอยู่กับเรื่องภายนอก เช่น การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ โดยที่ลืมเพิ่มความสามารถคนทำงาน

“ภาคอุตสาหกรรมก็ไม่ต่างกับภาคการศึกษา เนื่องจากไม่มีการทำให้เกิด innovation (นวัตกรรม) และ creativity (ความคิดสร้างสรรค์) เลย” คุณถาวรกล่าว “ผู้บริหารมักจะบิบลูกน้อง ไม่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์”

ทั้งภาคการศึกษาและภาคเอกชนจะต้องปรับตัวเพื่อเพิ่มศักยภาพของแรงงานไทย โดยต้องจัดการอบรมทักษะให้กับนักเรียนให้ตรงตามที่ภาคเอกชนต้องการ โดยคุณถาวรยกตัวอย่างโครงการร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา ๑๕ สถาบันกับอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ที่มีแรงงานประมาณ ๖ แสนถึง ๗ แสนคนโดยได้จัดให้มีการฝึกงานจริงเป็นเวลาหนึ่งปีสำหรับนักศึกษาปีสุดท้าย

“เราไม่มีแรงงานที่มีความสามารถสูงในภาพรวมเลย” คุณถาวรกล่าว

หลังจากนั้นคุณชินโชติ แสงสังข์ ประธานสภาแรงงานแห่งประเทศไทย บอกว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีจะทำให้ตำแหน่งงานของคนเสียไปและเป็นเครื่องมือที่เอามาแทนคนทำงาน สิ่งที่สำคัญคือรัฐจะเตรียมการอย่างไรเพื่อช่วยเหลือคนงานที่ได้รับผลกระทบจากการมาถึงของหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติเหล่านี้ และตนเองก็ยังสงสัยอยู่ว่าวันนี้ไทยมีมาตรการรองรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ ๔.๐ สำหรับแรงงานรียัง

“คำถามผมก็คือไทยจะเอาคนไปไว้ไหนในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้” คุณชินโชติกล่าว

ในขณะที่คนหลายล้านคนจะสูญเสียงานให้กับระบบดิจิทัล รัฐกลับยังไม่ได้บอกคนเหล่านั้นเกี่ยวกับภัยที่จะมาถึง โดยบอกว่าตนเองยังสงสัยว่าทุกวันนี้คนทำงานรับรู้มากน้อยแค่ไหนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในขณะเดียวกัน แม้ว่าจรรู้เรื่องการมาถึงของยุคดิจิทัล ก็ยังคงไม่รู้ว่าจะกระทบงานตนเองอย่างไร

โดยคุณชินโชติขอให้ผู้กำหนดนโยบายของไทยแลนด์ ๔.๐ ดูแลเรื่องคุณภาพชีวิตคนทำงานด้วยในระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่านนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาทางสังคมแก่พวกเขา กระทรวงแรงงานเองควรเริ่มมีการรณรงค์ให้คนทำงานเข้าใจเกี่ยวกับโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ นี้ เพื่อที่พวกเขาจะได้เตรียมตัวสำหรับอนาคต คุณชินโชติกล่าว

ดร.พิริยะบอกว่าตนเห็นด้วยที่ควางจะเชื่อมโยงภาคการศึกษากับภาคเอกชนเข้าด้วยกัน

ส่วนคุณถาวรบอกว่า ไทยแลนด์ ๔.๐ นั้นเต็มไปด้วยคำพูดแต่ไม่มีกรอบเวลาที่ชัดเจนว่าจะเกิดเมื่อไหร่ “เรารู้ไหมว่าเราจะสามารถพัฒนาทักษะแรงงานต่างด้าวได้เมื่อไหร่” คุณถาวรถามทิ้งท้าย

อนาคตข้างหน้า

ดร.ศุภชัย ศรีสุชาติ อาจารย์ประจำ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กล่าวว่าการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยยังต่ำเกินไป หากประเทศไทยยังคงใช้การผลิตแบบเดิม ภายใต้บริบทเดิม และแรงงานที่มีทักษะเหมือนเดิม ไทยก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมายไทยแลนด์ ๔.๐

ทุกกระทรวงและทุกหน่วยงานราชการจะต้องประสานงานกันและทำงานร่วมกัน เพราะจะต้องตีความเป้าหมายของไทยแลนด์ ๔.๐ ให้ตรงกัน เพื่อจะได้ไปในทางเดียวกัน

ดร.ศุภชัยกล่าวว่าเมื่ออุตสาหกรรมสามประเภทที่เผชิญความท้าทายในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ นี้ คือ อุตสาหกรรมกลุ่ม S-Curves เดิม กลุ่ม S-Curves ใหม่ และกลุ่มอุตสาหกรรมหนัก

แต่วาระไทยแลนด์ ๔.๐ ยังจะทำให้เกิดโอกาสต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการซึ่งจะช่วยให้เกิดธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้นและมีผู้ประกอบการรายใหม่มากขึ้นด้วย จะมีรูปแบบการจ้างงานใหม่และแนวทางการศึกษาใหม่ๆ รูปแบบทางธุรกิจเองก็จะเปลี่ยนไป โดยผู้ประกอบการจะเน้นที่ตัวสินค้าและบริการที่ให้มูลค่าสูงขึ้น แก่ลูกค้าของตน ซึ่งจะทำให้เกิดการกระจายผลประโยชน์มากขึ้น

นอกจากนั้นก็จะมีกรรวมกลุ่มกันมากขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดธุรกิจทางสังคมหรือความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายก็จะตามมา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ซึ่งคนทำงานจะต้องแบกรับภาระเลี้ยงดูเด็กและคนสูงวัย ดังนั้นไทยจะต้องเตรียมพร้อมให้คนกลุ่มนี้กลายเป็นแรงงานที่ทำงานได้ การที่คนจบมาทำงานไม่ตรงสาขาก็กระทบต่อคุณภาพของงาน ดังนั้นรัฐจะต้องเตรียมพร้อมคนให้มีทักษะและความรู้ตรงกับงานใหม่ๆ

ดร.ศุภชัยกล่าวว่าเมื่อเข้าสู่ยุคการทำงานด้วยหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ประเทศไทยต้องการแรงงานที่ควบคุมระบบเหล่านี้ได้ นั่นหมายความว่าไทยจะต้องช่วยยกระดับทักษะของแรงงานที่มีอยู่ การศึกษาก็ยังเป็นปัจจัยจุดของแรงงานไทย ซึ่งเราจะต้องปรับปรุงการศึกษาให้มีหลักสูตรใหม่ๆในการศึกษาภาคบังคับและพัฒนาทักษะของผู้สอนไปด้วย ส่วนการศึกษาขั้นสูงนั้นจะต้องขับเคลื่อนด้วยตลาดแรงงานและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน

ในขณะเดียวกัน ต้องมีการประเมินทักษะของแรงงานในภาพรวมด้วย ตัวอย่างเช่น ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคที่มีแรงงานมากที่สุดแต่มีอัตราเพิ่มผลผลิตต่ำ ส่วนภาคบริการมีจำนวนแรงงานขยายตัวสูงและผลผลิตก็สูงตามด้วย ส่วนภาคอุตสาหกรรมนั้นมีผลผลิตสูงสุด ดังนั้นประเทศไทยจะต้องหาจุดสมดุลระหว่างทักษะของแรงงานและผลผลิตที่ได้ในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ นี้

รัฐจะต้องเข้าใจความหลากหลายของแรงงานในแต่ละภาคส่วนเพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือพวกเขาได้ทันเวลาและตรงตามที่เขาต้องการ หากทำเช่นนั้น จะไม่มีใครถูกทอดทิ้ง

นอกจากนี้ ดร. ศุภชัยยังกล่าวว่าจะต้องสร้างเครื่องมือใหม่ๆ สำหรับการใช้ข้อมูลร่วมกันเพราะกลุ่มการทำงานจะรวมกันมากขึ้น กระทรวงแรงงานจะต้องนำแผนงานมาปฏิบัติอย่างรวดเร็วและจัดลำดับความสำคัญให้ดี

หลังจากนั้น ปลัดกระทรวงแรงงาน หม่อมหลวง ปุณชกริ สมิติ ได้บรรยายเรื่องทิศทางในอนาคตและการวางแผนภาคแรงงาน โดยระบุว่าขณะนี้แรงงานในประเทศ ๓๘ ล้านคน โดยมากกว่า ๒๐ ล้านคนเป็นแรงงานนอกระบบ

ท่านปลัดกล่าวว่าแรงงานไทยจะต้องปรับตัวให้เข้ากับโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ และเพิ่มผลผลิตของตนภายในห้าปีข้างหน้า นั่นหมายความว่าแรงงานจะต้องปรับตัวเองให้มีนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ในเบื้องต้นจะต้องเสริมสร้างความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์

หม่อมหลวงปุณชกริ กล่าวอีกว่า กระทรวงแรงงานตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาที่จะช่วยให้วาระไทยแลนด์ ๔.๐ สำเร็จได้ ดังนั้นจึงได้ริเริ่มโครงการกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาและภาคธุรกิจมากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกงานจริง และรัฐยังให้สิทธิภาษี ๒๐๐ เปอร์เซ็นต์แก่กิจการที่เข้าร่วมเพื่อเป็นแรงจูงใจ

ในขณะที่เดียวกันสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะรับหน้าที่ผลิตแรงงานเพื่อตอบสนองที่ตัวเองถนัด เพื่อผลิตคนเข้าสู่คู่วิ่งทางด่วนเพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ และจะต้องให้ความช่วยเหลือเฉพาะทางแก่คนทำงานบางกลุ่มที่ต้องการทักษะเฉพาะเพิ่ม เพื่อให้พวกเขาตามเทคโนโลยีทัน

ปลัดกระทรวงแรงงานยังให้ความสำคัญกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะต้องเพิ่มผลผลิตจากแรงงานของตนเอง โดยทางกระทรวงได้ริเริ่มโครงการเพื่อช่วยเหลือภาคนี้ทั้งหมด ให้ธุรกิจต่างๆสามารถออกแบบการทำงานและเพิ่มนวัตกรรมได้ในเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้กระทรวงแรงงานยังได้ตั้งสถาบันนำร่องเทคโนโลยีขั้นสูง ๑๒ แห่งในภูมิภาคต่างๆ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

กระทรวงแรงงานได้ทำงานระดับทวิภาคีเพื่อช่วยเหลือคนทำงานในอุตสาหกรรมบางอย่างให้มีทักษะใหม่ๆ เช่น คนในภาคการเกษตรจะกลายเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์หรือเกษตรกรยุคใหม่ที่มีทักษะด้านเทคโนโลยี พวกเขาจะผลิตสินค้าที่แปรรูปมากขึ้นและมีมูลค่าสูงขึ้น

สำหรับแรงงานนอกระบบ กระทรวงกำลังดูข้อกำหนดต่างๆเพื่อหาทางช่วยเหลือพวกเขาให้ทำงานจากบ้านได้หรือทำเป็นสัญญาจ้างเหมาได้ และยังมีโครงการส่งเสริมการจ้างงานในกลุ่มอดีตนักโทษที่พ้นโทษออกมาด้วย

หม่อมหลวงปุณชกริ ยังกล่าวอีกว่า ทางกระทรวงแรงงานกำลังปรับแก้กฎหมายเกษียณอายุเป็น ๖๐ และจะขอให้ นายจ้างทั้งจากภาครัฐและเอกชนพิจารณาตำแหน่งงานต่างๆให้ผู้สูงอายุ ซึ่งในขณะนี้ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อดูเรื่องการจ้างงานในกลุ่มนี้

ปลัดกระทรวงแรงงานเห็นด้วยว่าจะต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ในกลุ่มแรงงาน และยังบอกอีกว่าทางกระทรวงแรงงานเองจะขับเคลื่อนวาระไทยแลนด์ ๔.๐ ด้วยกลไกประชารัฐ เพื่อให้ทุกคนจะได้มีงานที่ดี ซึ่งทุกคนก็ต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึง หม่อมหลวงปนัดดาถนัดถาย

หลังจากจบการเสวนา มีผู้เข้าร่วมประชุมยกประเด็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและการลงทุนของที่จะตามมาเพื่อขับเคลื่อนวาระ ๔.๐ นี้ รวมถึงค่าชดเชยสำหรับแรงงานที่สูญเสียงานให้กับหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ โดยเสริมว่าตนอยากให้มีโครงการจ้างงานในกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจ

ปลัดกระทรวงตอบว่าทางกระทรวงมีหน่วยงานที่ดูแลการจ้างงานในเยาวชนจากสถานพินิจอยู่แล้ว แต่การตัดสินใจจ้างจะเป็นของนายจ้าง

หลังจากนั้นตัวแทนลูกจ้างได้ขึ้นมากล่าวสั้นๆ ว่ามีความกังวลในอนาคตของเพื่อนแรงงานที่จะสูญเสียงานให้เทคโนโลยี ดังนั้นอยากให้ภาครัฐให้ความสำคัญกับเรื่องค่าชดเชยด้วย

ท้ายสุด ตัวแทนนายจ้างขึ้นมากล่าวด้วยว่าจะต้องมีการพัฒนาทักษะให้แก่คนทำงานเพื่อไม่ให้พวกเขาต้องสูญเสียงานไป
